

Araştırma Makalesi

Duygu Envanteri-Kısa Versiyon Ölçeğinin Türkçe Standardizasyon Çalışması: Terapistlerde Karşı Aktarıma Dair Niceliksel Bir Çalışma Örneği Berke TAŞ^{1*} , Betül POLAT¹ , Fatoş KARTAL¹ , Yağmur SAKLI DEMİRBAŞ¹ ,
Tülin GENÇÖZ¹ ¹Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye**Makale Bilgisi****Öz****Anahtar kelimeler:**aktarım,
karşı aktarım,
terapist,
standardizasyon,
duygu envanteri-
kısa versiyon

Freud tarafından ortaya atılan aktarım kavramı hastanın geçmiş deneyimleri ve öznel yapısına bağlı olarak oluşan ilişkilendirme biçimlerinin analitik süreçte tekrarlanması olarak tanımlanmaktadır. Karşı aktarım ise birçok farklı görüş olsa da hastanın terapi sürecindeki söyleminin terapistte çeşitli duygulanımlar, bilinçdışı çatışmalar ve tutumlara yol açması olarak betimlenebilir. Literatürde, karşı aktarımın bilinçdışı niteliğinin yanında bilinç düzeyinde de çeşitli biçimlerde kendisini gösterdiğini savunan ve bu kapsamda karşı aktarımı niceliksel olarak inceleyen birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, terapistlerin karşı aktarımlarını ölçmek için geliştirilen Duygu Envanteri (Feeling Word Checklist) ölçeğinin kısa versiyonu olan Duygu Envanteri-Kısa Versiyon (DE-KV; Feeling Word Checklist-Brief Version) adlı ölçeğin psikometrik özelliklerinin Türk örnekleminde incelenmesidir. Çalışmanın örneklemini, farklı ekoller temelinde psikoterapi uygulayan 184 psikologdan oluşmaktadır. DE-KV öncelikle Türkçeye çevrilmiş ve Türk örnekleminde faktör yapısını incelemek amacıyla yürütülen doğrulayıcı faktör analizi bulguları, ölçeğin orijinali ile benzer olarak üç faktörlü bir yapıya sahip olduğunu desteklemiştir. Yürütülen güvenilirlik ve geçerlik analizleri, ölçeğin psikometrik özelliklerinin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Tüm bulgular psikanalitik literatür ışığında tartışılmıştır.

Abstract**Keywords:**transference,
countertransference,
therapist,
standardization,
feeling word checklist-
brief version

As proposed by Freud, the concept of transference could be described as the repetition of patients' forms of relating based on their past experiences and subjective structures. Countertransference, on the other hand, could be portrayed as the emergence of various affects, unconscious conflicts, and attitudes of therapists about patients' discourse during the psychotherapy process. In the literature, different studies have examined the concept of countertransference using quantitative methods on the grounds that countertransference also manifests itself on the conscious level. The current study aimed to conduct the Turkish standardization of the Feeling Word Checklist-Brief Version [FWC-BV], a brief version of the Feeling Word Checklist designed to assess the countertransference levels of therapists. The sample of the study was composed of 184 psychologists who practiced psychotherapy using different therapeutic approaches. Based on analyses carried out to investigate the factor structure of the Turkish version of Feeling Word Checklist-Brief Version [FWC-BV], confirmatory factor analysis results indicated a three-factor structure consistent with the original version. Results of reliability and validity analyses suggested that the scale has acceptable psychometric properties. All results were discussed regarding the psychoanalytic literature.

*Sorumlu Yazar, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dumlupınar Bulvarı No: 1, 06800 Ankara, Türkiye
e-posta: berke.tas@metu.edu.tr
DOI: 10.31682/ayna.1000033
Gönderim Tarihi (Received): 18.10.2021; Kabul Tarihi (Accepted): 30.08.2022
ISSN: 2148-4376

Giriş

Psikanalitik çalışmada aktarım, hastanın geçmişteki ilişkilerinde deneyimlediği duyguların ve ilişkisel örüntülerin analitik süreçte terapist ile ilişkisinde yinelenmesi ile kendini göstermektedir. Aktarım, hastanın bilinçdışı çatışmalarını yansıtmaya bakımından psikoterapi sürecinde temel bir öneme sahiptir (Freud, 1910/2000). Freud (1910/2000), aktarımı hastanın terapistte yansıttığı bilinçdışı materyalin bilinç düzeyinde yorumlanması şeklinde değerlendirmiş ve aktarımın sevgi ile nefret arasında çeşitlilik gösteren duygulanım boyutuna odaklanmıştır. Freud'a dönüş vurgusuyla bilinen ve Freud'un teorisindeki yapısal zemine odaklanan Jacques Lacan, aktarımın çalışılmasında bilinçdışının önemine dikkat çekmiştir (Gençöz ve Özbek Şimşek, 2020). Lacanyen anlamda aktarım hastanın söyleminde, Başka ile ilişkilene biçiminde ortaya çıkmaktadır ve duygulanım açısından bir yansıma olmanın ötesinde, öznenin geçmişteki ilişkilerinin tekrarlanmasına dair bir eğilimde kendini göstermektedir. Bununla birlikte Lacan, aktarımın tekrara indirgenemeyecek bir yapısının olduğunu vurgulamış ve aktarımı öznenin geçmişte kurduğu nesne ilişkisinin yanılmalı bir tekrarı olarak gören Freud-sonrası analistlere karşı çıkmıştır (Bassols, 2014; Lacan, 1964/2013). Bu analistler, aktarımı yanılma ile eş tutarak öznenin “sağlıklı kısmı” ile iş birliği yapma stratejisini izlemiş ve aktarımın dirençli yapısını göz ardı etmişlerdir (Lacan, 1964/2013). Lacan'ın bu bağlamda vurguladığı nokta ise direnci getirenin zaten öznenin “sağlıklı kısmı” olmasıdır.

Lacan, Freud'un Psychotherapy of Hysteria (1895/2000) adlı çalışmasında aktarımı hasta ve analist arasındaki “yanılmalı bağ” (false link) olarak değerlendirmesine dayanarak aktarım kavramının kurulan bağın geçmişte var olan bir kökeni olduğunu vurgulamaktan ziyade nesneyle kurulan ilişkinin bilinçdışı niteliğini ifade ettiğini belirtmiştir. Lacan, bu anlamda aktarımın deşifre edilebilecek belirli bir gerçek nesneye indirgenemeyeceğini ve aktarım sürecinin öznenin arzusunun nedeni olan kayıp nesne (object a), eksiklik ve Başka'nın arzusu ile ilişkili olduğunu vurgulamıştır (Bassols, 2014; Lacan, 1964/2013). Freud'un ortaya attığı haliyle kayıp nesne veya Lacan'ın Freud'un metinlerini yorumlaması sonucunda geliştirdiği biçimiyle nesne a (object a) kavramı, bebeğin anne ile bir bütün olmadığını algılamasıyla ve annenin eksikliğini fark etmesiyle ilişkilidir. Buna bağlı olarak Lacan, öznenin kurulumunu açıklarken nesne a kavramı ile, bebeğin kendisinin de eksikle karakterize olmuş ayrı bir varlık olduğunu içselleştirmesine göndermede bulunmaktadır (Lacan, 1956-1957/2020). Freud'a göre yaşamın ilk yıllarında deneyimlenen bu kayıp ve öznenin kayıpla baş etme biçimi onun daha sonraki yıllarda nesnelere ilişki kurma biçimini de yapılandırmaktadır. Lacan bu bağlamda, Freud'un “nesne her zaman için yeniden bulunacak olan nesnedir” (object is always an object to be refound) sözünü de referans alarak kayıbın birincil statüsünü

vurgulamış ve eksikliğin arzulayan öznenin oluşumundaki temel rolünü ifade etmiştir (Lacan, 1956-1957/2020). Lacan, aktarıma neden olanın nesne a olduğunu ifade ederek (Lacan, 1964/2013) aktarımın ortaya çıkışını özneliliğin oluşum süreci, bir diğer deyişle, eksiklik dolayısıyla arzunun nedeni olan nesneyle bağlantılı bir süreç olarak betimlemiştir.

Psikoterapi sürecinde duygulanımın terapistten hastaya yönelmesi ile ortaya çıkan aktarım ise karşı aktarım olarak ele alınmaktadır. Freud (1910/2000) karşı aktarımı, analistin kendi bilinçdışı çatışmalarının bir sonucu olarak hastaya yönelen nötr olmayan duygu, davranış ve tutumlar olarak tanımlamıştır. Öyle ki bu durum, analiz sürecine bir engel oluşturma potansiyeli olan ve bu nedenle de aşılması gereken bir durumdur (Freud, 1910/2000). Öte yandan, İngiliz Nesne İlişkileri Okulu'nun kurucularından Melanie Klein ve arkadaşları, terapistlerin karşı aktarım tepkilerinin hastanın duygusal durumuna dair bir gösterge sunması bakımından yol gösterici nitelikte olduğunu ileri sürmüşlerdir (aktaran Heimann, 1950). Benzer bir şekilde Heimann (1950), terapistte uyanan ve karşı aktarımın parçası olan bilinçli ya da bilinçdışı tüm duyguların hastanın psikoterapi sürecine dair bilgi verdiğini belirtmiştir. Sullivan (1953) ise terapistlerin tepkilerinin hastaların kişiler arası bir örüntüdeki davetine yanıt olduğunu vurgulamıştır (aktaran Dahl ve diğerleri, 2012). Terapist ve hasta arasındaki ilişkiye yapılan bu vurguda kişiler arasındaki duygusal etkileşim, herhangi bir ilişkinin önemli bir parçası ve psikoterapistin duygusal tepkisi de psikoterapinin kaçınılmaz bir yönü olarak ifade edilmektedir (Dahl ve diğerleri, 2012). Terapistlerin duygusal tepkileri terapötik çalışmada materyal olarak kullanılıp tedavi sürecini kolaylaştırma potansiyeline sahipken aynı zamanda bu duygusal tepkiler, hastanın süreçte direncinin ortaya çıkması hatta sürecin önceden sonlanması gibi olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir (Lindqvist ve diğerleri, 2016). Bu bağlamda Cutler (1958), psikanalitik yönelimli psikoterapistler için kişisel psikanalizin önemle vurgulandığına ve terapistlerin çözümlenmemiş çatışmalarının psikoterapi sürecindeki olası olumsuz etkilerine dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, Lacan da analistlerin kendi psikanalitik süreçlerinden geçmelerinin önemini vurgulamıştır (Gençöz ve Özbek Şimşek, 2020). Lacan'a göre (1966/2002) karşı aktarım terapistin direncini göstermektedir ve psikanalitik bir çalışmanın parçası olmamalıdır. Lacan (1966/2002), *Ecrits* eserinde karşı aktarımı “diyalektik tedavi sürecinin belli bir anında analistin sahip olduğu önyargıların, tutkuların, tereddütlerin ve hatta bilgisizliklerinin toplamı” olarak tanımlamıştır (aktaran Evans, 1996, s. 30).

Dahl ve diğerleri (2012), karşı aktarım ile ilgili olarak psikoterapi ilişkisinde terapistin duygularının rolünü vurgulayarak seanslar sonrasında ifade edilen bu duyguları değerlendiren bir öz-bildirim ölçeğinin önemine vurgu yapmışlardır. Karşı aktarım duygularını inceleyen ilk nicel çalışma Whyte ve diğerleri (1982) tarafından yürütülmüş ve bu çalışmada psikiyatri

servisinde çalışan hemşirelerin hastalara yönelik karşı aktarım duyguları 30 duygu ifadesinden oluşan Feeling Word Checklist [FWC] aracılığıyla ölçülmüştür. FWC kullanılarak karşı aktarım duygularının bireysel terapi süreçlerinde incelenmesi ise ilk olarak Holmqvist (2001) tarafından FWC ölçeğinin 48 maddelik bir versiyonu ile gerçekleştirilmiştir. Rossberg ve diğerleri (2003) tarafından revize edilmiş olan FWC-30 ölçeğine, Dahl ve diğerleri (2012) 28 duygu ifadesi daha ekleyerek FWC-58'i oluşturmuştur. Bu ölçekte yer alan duygular önemli, kendine güvenen, reddedilmiş, tetikte, sıkılmış, bunalmış ve yetersiz şeklinde yedi faktör altında toplanmıştır. Bu araştırma sonucunda ölçeğin katkısı, hastanın terapistle karşı tutumu ve terapötik iş birliğinin karşı aktarım ile ilişkisi bağlamında tartışılmıştır. Karşı aktarım terapötik ilişkiyi etkilediğinden, karşı aktarımı ölçmek olumlu terapötik değişim açısından önem arz etmektedir. FWC'nin bu versiyonunun ardından Lindqvist ve diğerleri (2016) farklı psikoterapi ekolleri ile çalışan 101 terapistin katıldığı bir çalışmanın sonunda 24 maddeden oluşan FWC-24 adlı ölçeği geliştirmişler ve bu ölçekte “yetersiz, sakin, ilgili, duygusal olarak etkilenmiş” şeklinde dört faktör olduğunu raporlamışlardır. Lindqvist ve diğerleri (2016), 24 maddelik bu ölçeğin önceki uzun versiyonuna göre klinik olarak daha kullanışlı olacağını çünkü ölçeği doldurmanın önceki versiyona göre daha az zaman alacağını ve dolayısıyla kayıp veri ihtimalini azalttığını belirtmişlerdir. Bu çalışmada, psikometrik çalışmasının yürütülmesi amaçlanan ve 12 maddeden oluşan Feeling Word Checklist- Brief Version (FWC-BV: Duygu Envanteri-Kısa Versiyon [DE-KV]) ölçeği ise Breivik ve diğerleri (2020) tarafından, 2010-2016 yılları arasında bir hastanenin ayakta hasta gören birimindeki terapistlerle yapılan görüşmeler sonucunda oluşturulmuştur. Çalışmada yer alan terapistlerin büyük bir kısmı üç ile beş yıl süreyle psikanalitik grup terapisi eğitimi alanlardan oluşmuştur. Terapistlerin çalıştığı hasta grubunun ise yüksek düzey stres semptomları gösteren, işlevselliği düşük ve kişilik bozukluğu olan hastaları içerdiği belirtilmiştir. Terapistler DE-KV'yi her hasta için iki buçuk yıl boyunca altı ay arayla ve ayrıca terapinin sonunda doldurmuştur. Bu çalışma sonunda ölçekte yer alan 12 madde, *yetersiz*, *idealize edilmiş* ve *kendinden emin* olmak üzere üç faktör altında toplanmıştır. Bu faktörlerin, terapistlerin karşı aktarım duygularını ölçmek açısından daha sonra yapılan araştırmalarda ve klinik bağlamda anlamlı olduğu görülmüştür (Breivik ve diğerleri, 2020). Ölçeğin kısa versiyonu sayesinde terapistlerin karşı aktarımlarını ölçmeleri için daha kolay ve pratik bir araç elde edilmiş ve karşı aktarımın farkındalığı sayesinde terapistlerin eyleme dökme davranışlarının azalacağı öngörülmüştür.

Karşı aktarım hakkında psikanalitik literatürde yapılan açıklamalar düşünüldüğünde, terapistlerin bilinçdışı çatışmalarının psikoterapi sürecini etkileyebileceği öngörülmektedir. Lacan, bu nedenle terapistlerin kendi analitik süreçlerinden geçmesinin gerekliliğini vurgularken aynı zamanda Heimann'ın (1950) hasta ile ilişkide açığa çıkan duygu üzerine

çalışmanın önemine yaptığı vurguyu desteklemektedir (Evans, 1996). Bu doğrultuda, karşı aktarımı incelemenin ve araştırmanın, terapist-hasta arasındaki terapötik ilişkide önemli bir boyuta ışık tutacağı düşünülmektedir. Psikanalitik kuramda karşı aktarım kavramı her ne kadar ilişki ve bilinçdışı bir süreci kapsıyor olsa da ilgili literatürde görüldüğü üzere terapistlerin karşı aktarım deneyimlerini ölçmeye yönelik çeşitli girişimler bulunmaktadır. Bu kapsamda, aktarımı öz-bildirim ölçeği kullanarak niceliksel bir metodoloji ile incelemeyi amaçlayan bazı güncel çalışmaların klinik açıdan anlamlı ve psikometrik bakımdan tutarlı sonuçlar vermiş olması da mevcut çalışma için önemli bir dayanak noktası oluşturmaktadır (Betan ve diğerleri, 2005; Colli ve diğerleri, 2014; Tanzilli ve diğerleri, 2018).

Bu çalışmada, terapistlerin karşı aktarımlarını ölçmek için kullanılan Feeling Word Checklist [FWC]'in kısa versiyonu olarak geliştirilen Feeling Word Checklist-Brief Version [FWC-BV] adlı ölçeğin Türkçe standardizasyonunun yapılması amaçlanmaktadır. Türkçeye Duygu Envanteri-Kısa Versiyon [DE-KV] olarak çevrilen ve 12 maddeden oluşan bu ölçeğin faktör yapısının incelenmesi ve güvenilirlik ve geçerlik analizlerinin yapılması planlanmaktadır. Duygu Envanteri'nin karşı aktarım sürecinin tüm çeşitliliğini kapsayamayacağı açıktır. Bunun yanında, DE-KV ölçeğinin farklı klinik bağlamlarda uygulanabilirliği ve terapi sürecine dair yürütülen birçok çalışmada anlamlı sonuçlar vermiş olması dikkate alınarak bu ölçeğin Türkçe standardizasyon çalışmasının yürütülmesinin literatüre önemli bir katkı sunabileceği düşünülmüştür. Karşı aktarımın terapötik sürece olan etkisi göz önünde bulundurulduğunda, bu ölçeğin standardizasyonu sayesinde terapistlerin karşı aktarımlarının farkına varmaları ve bu sayede dirençleri üzerinde çalışabilmeleri klinik uygulama açısından önemlidir. Ayrıca, bu ölçeğin psikoterapi süreçlerinde terapistin gelişimi için uygulanan süpervizyonlarda da kullanılması yine klinik uygulamalara katkı sağlayacak bir unsurdur. Karşı aktarımı nicel olarak ölçebilmek hem terapist hem de süpervizör için enerji ve zaman açısından daha pratik bir yol olacaktır. Bununla birlikte, Türkiye'de karşı aktarım üzerine yapılan nicel çalışmalar için DE-KV uygun bir veri toplama aracı olarak kullanılabilir.

Yöntem

Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini Türkiye'de farklı psikoterapi yaklaşımları ile terapi yapan 184 psikolog oluşturmaktadır. Bryant ve Yarnold'ın (1995) önerisi doğrultusunda, faktör analizi için her değişken başına en az beş katılımcı olacak şekilde belirlenen minimum katılımcı sayısı sağlanmıştır. Katılımcıların %89.7'si cinsiyetini kadın (n = 165), %8.7'si erkek (n = 16) olarak tanımlarken %1.6'sı (n = 3) cinsiyetini belirtmeyi tercih etmemiştir. Katılımcıların yaşları 23 ile 59 arasında değişmektedir ve yaş ortalamaları 31.11'dir (SS = 6.39). Katılımcıların

%26.1'i (n = 48) lisans, %64.7'si (n = 119) yüksek lisans, %7.6'sı (n = 14) doktora mezunu, %1.6'sı (n = 3) ise doktora sonrası araştırmacı olduklarını belirtmiştir. Katılımcıların %35.9'u (n = 66) çalışmalarını psikanalitik ve psikodinamik yönelimli terapiler, %32.05'i (n = 59) bilişsel davranışçı terapi ve şema terapi, %32.05'i (n = 59) ise varoluşçu terapi, Gestalt terapi, bütüncül psikoterapi, sistemik aile terapisi, EMDR yaklaşımları ile sürdürdüklerini ifade etmiştir. Katılımcıların psikoterapi uygulama süreleri ortalaması 57.42 (SS = 68.28) ay bulunmuştur. Katılımcılar bir haftada uyguladıkları seans sayısını en fazla 45 olarak belirtirken, haftalık ortalama seans sayısı 11.79'dir (SS = 9.8). Çalıştığı psikoterapi yaklaşımında süpervizyon aldığını belirten katılımcılar örneklemin %89.1'ini (n =164) oluştururken katılımcıların %10.9'u (n = 20) süpervizyon almadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların %58.15'i (n = 107) kendi psikoterapi süreçlerine devam ederken %18.48'i (n = 34) kendi psikoterapi süreçlerini tamamladıklarını, %23.37'si (n = 43) ise kendi psikoterapi süreçlerine başlamadıklarını ifade etmiştir. Katılımcıların kendi psikoterapi süreçlerine devam edenler için bu süre bir ay ile 12 yıl arasında değişirken ortalama süre 27.77 (SS = 26.74) ay olarak belirtilmiştir. Kendi psikoterapi sürecine devam etmekte olan ve psikoterapi sürecini tamamlamış toplam 141 katılımcının %7.8'i (n = 11) kendi psikoterapi yaklaşımlarını belirtmezken %53.2'sinin (n = 75) terapi süreçlerine psikanalitik ve psikodinamik yönelimli terapiler, %14.89'unun (n = 21) bilişsel davranışçı terapi ve şema terapi, %24.11'inin (n = 34) ise varoluşçu terapi, Gestalt terapi ve bütüncül psikoterapi ile devam ettikleri görülmüştür. Katılımcılara ait sosyo-demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Duygu Envanteri-Kısa Versiyon (DE-KV; Breivik ve diğerleri, 2020), terapistlerin karşı aktarım duygularını değerlendirmek için kullanılan bir öz-bildirim ölçeğidir. Ölçek, terapistin seanslar sırasında hastaya yönelik ortaya çıkabilecek duygularını içeren 12 maddeden oluşmaktadır. Her bir madde 0 (*Hiç*) ile 4 (*Çok fazla*) arasında değerlendirilmektedir. Ölçekte yer alan maddelerin *idealize edilmiş*, *yetersiz* ve *kendinden emin* olmak üzere üç faktörde toplandığı gösterilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği McDonald's Omega katsayısı ile hesaplanmış ve *yetersiz* faktörünün .64 ile .72 arasında, diğer iki faktörün ölçek güvenilirlik katsayılarının ise .70 ile .80 aralığında olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, ölçeğin güvenilirliğinin kabul edilebilir aralıklarda olduğu ifade edilmiştir. Ölçeğin geçerliği hesaplanırken hastaların kişilik bozukluğu tanı puanları ile terapistlerin DE-KV ölçeğinden elde ettikleri puanlar arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin psikometrik özelliklerinin yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir (Breivik ve diğerleri, 2020).

Tablo 1.

Katılımcılara Ait Sosyo-demografik Değişkenler (N = 184)

Değişkenler	N	%	Ortalama	SS	Arahk
Cinsiyet					
Kadın	165	89.7			
Erkek	16	8.7			
Belirtmeyen	3	1.6			
Yaş	184		31.11	6.39	23-59
Eğitim Düzeyi (En Son Mezun Olduğu)					
Lisans	48	26.1			
Yüksek lisans	119	64.7			
Doktora	14	7.6			
Doktora sonrası araştırmacı	3	1.6			
Çalışmalarını Sürdüğüleri Ekol					
Psikanalitik ve Psikodinamik Yönelimli Terapiler	66	35.9			
Bilişsel Davranışçı Terapi ve Şema Terapi	59	32.05			
Varoluşçu Terapi, Gestalt Terapi, Bütüncül Terapi, Sistemik Aile Terapisi, EMDR	59	32.05			
Deneyim Süresi (Ay)	184		57.42	68.28	.75-437
Haftalık Seans Sayısı	184		11.79	9.80	0-45
Çalıştıkları Psikoterapi Ekolünde Süpervizyon					
Alıyorlar	164	89.1			
Almıyorlar	20	10.9			
Kendi Psikoterapi Süreçleri			27.77 (ay)	26.74	1 ay-12 yıl
Kendi Psikoterapi Sürecine Devam Eden	107	58.15			
Kendi Psikoterapi Sürecini Tamamlayan	34	18.48			
Kendi Psikoterapi Sürecine Başlamayan	43	23.37			
Kendi Psikoterapi Süreçlerinin Ekolleri					
Belirtmeyen	11	7.8			
Psikanalitik ve Psikodinamik Yönelimli Terapiler	75	53.2			
Bilişsel Davranışçı Terapi ve Şema Terapi	21	14.89			
Varoluşçu Terapi, Gestalt Terapi, Bütüncül Terapi	34	24.11			

Temel Kişilik Özellikleri Envanteri (BPTI; Gençöz ve Öncül, 2012), kişilik özelliklerini değerlendiren 45 maddelik bir öz bildirim ölçeğidir. *Dışa dönüklük* (sekiz madde), *uyumluluk* (sekiz madde), *sorumluluk* (sekiz madde), *nevrotiklik* (dokuz madde) ve *gelişime açıklık* (altı madde) olarak bilinen beş büyük kişilik faktörüne, Gençöz ve Öncül (2012) tarafından *olumsuz değerlik* (altı madde) olarak adlandırılan altıncı kişilik özelliği eklenmiştir. Ölçeği alan kişilerin bu kişilik özelliklerinin kendileri için uygunluğunu 1 (*Hiç uygun değil*) ile 5 (*Çok uygun*) arasında değerlendirmeleri istenmektedir. İç tutarlılık (Cronbach alpha) katsayısının altı faktör için .71 ile .89 arasında değiştiği, test tekrar-test güvenilirliğinin ise .32 ile .77 arasında olduğu ifade edilmiştir. Madde-toplam korelasyonları ise *dışadönüklük* için .57-.77, *sorumluluk* için .46-.66, *uyumluluk* için .49-.66, *nevrotiklik* için .43-.72 ve *olumsuz değerlik* için .41-.68 değerleri arasında bulunmuştur. Örtüşen (*convergent*) geçerlik, ıraksak (*divergent*) geçerlik ve ayrışan (*discriminant*) geçerlik çalışmalarına ilişkin bulguların beklentilerle tutarlı olduğu görülmüştür (detaylı bilgi için bkz. Gençöz ve Öncül, 2012). Sonuç olarak, bu bulgular ölçeğin psikometrik özelliklerinin yeterli olduğunu göstermektedir.

Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (PANAS; Watson ve diğerleri, 1988), ölçeği alan kişilerin duygu durumunu değerlendirmek için yaygın olarak kullanılan bir öz-bildirim ölçeğidir ve Gençöz (2000) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek, 10 maddesi pozitif duyguları (PD) ve 10 maddesi negatif duyguları (ND) değerlendiren toplam 20 maddeden ve iki faktörden oluşmaktadır. PD; hevesli, aktif ve uyanık gibi duyguları içerirken ND; düşmanca, sinirli ve korkmuş gibi duyguları içermektedir. Ölçeği alan kişilerin her iki alt ölçekte de “Son iki haftadır nasıl hissettiklerini” 1 (Çok az veya hiç) ile 5 (Çok fazla) arasında değerlendirmeleri beklenmektedir. Ölçeğin Türkçe versiyonunda da orijinali ile benzer şekilde iki alt boyut bulunmaktadır ve güvenilirlik ile geçerlik katsayıları orijinal ölçekle tutarlıdır (detaylı bilgi için bkz. Gençöz, 2000). Bu bulgulara göre, PANAS geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak belirtilmiştir.

Terapistler için Sessizlik Algısı Ölçeği (SPQ-T; Kurtuluş, 2018), terapistlerin psikoterapi seansları sırasında ortaya çıkan sessizliğe ilişkin algılarını değerlendirmek için tasarlanmıştır. Bu ölçekte 1 (Hiç tanımlamıyor) ile 5 (Tam olarak tanımlıyor) arasında derecelendirilen 70 madde yer almaktadır. Maddelerin 59’u terapistlerin seans esnasındaki sessizlik algılarını değerlendirmeye yönelikken 11 tanesi günlük yaşamdaki sessizlik algılarına ilişkindir. Bu maddeler sıkıntı/olumsuzluk, endişe/sonlandırma ihtiyacı, değer atfetme ve kendiyile alakalı olmak üzere dört faktör altında toplanmıştır. Aynı zamanda, faktör yüklerinin .50’den büyük olduğu belirtilerek seçilen 29 madde için yapılan analizler sonucu bu maddelerin psikometrik özellikler açısından yeterli olduğu bildirilmektedir. İç tutarlılık (Cronbach alpha) katsayıları her bir faktör için sırasıyla .89, .89, .76 ve .67 olarak rapor edilmiştir. SPQ-T ölçeğinin geliştirildiği bu çalışmada, terapistlerin sessizliğe ilişkin algılarına dair bu dört faktör ile Karşı Aktarım Ölçeği’nin (Betan ve diğerleri, 2005) yetersiz/kopuk, aşırı bağlı/korumacı, düşmanca/kötü muamele edilen, erotik/cinsel çekim, boğulmuş, endişeli/korkutucu ve özel adlı yedi faktörü arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular beklentilerle tutarlı bulunmakla birlikte ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olduğunu desteklemektedir (detaylı bilgi için bkz. Kurtuluş, 2018). Duygu Envanteri Kısa Versiyon ölçeğinin Türkçe adaptasyonu için yapılan bu çalışmada, katılımcılara 29 maddeyi içeren bu ölçek verilmiştir.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ; Rosenberg, 1965), benlik saygısını ölçmeye yönelik 63 maddeden ve 12 alt ölçekten oluşan bir öz-bildirim ölçeğidir. Bu alt ölçekler benlik saygısı, benlik (self) kavramının sürekliliği, insanlara güvenme, eleştiriye duyarlılık, depresif duygulanım, düş kurma, psikosomatik belirtiler, kişiler arası ilişkilerde tehdit hissetme, tartışmalara katılabilme derecesi, anne-baba ilgisi, babayla ilişki, psişik izolasyon olarak adlandırılmaktadır. 4’lü Likert tipi olan bu ölçeği alan kişilerin maddeleri Çok yanlış ile

Çok doğru arasında değerlendirmesi beklenmektedir. Ölçeğin orijinal çalışmasında alt ölçeklerin test-tekrar test güvenilirlik katsayılarının .82 ile .88, iç tutarlılık katsayılarının (Cronbach alpha) .77 ile .88 arasında değiştiği belirtilmiştir. Ölçeğin Türkçesi Çuhadaroğlu (1986) tarafından uyarlanmış olup güvenilirliği .89, geçerliği .71 olarak rapor edilmiştir. Sonuç olarak, ölçeğin hem orijinal hem de Türkçe versiyonu güvenilir ve geçerli bulunmuştur. Mevcut araştırmada, 10 maddeden oluşan “benlik saygısı” alt ölçeği kullanılmaktadır. Bu ölçekten alınan puanların artması, ölçeği dolduran kişinin benlik saygısının daha düşük olduğuna işaret etmektedir.

İşlem

Çalışmaya ODTÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik izin alındıktan sonra başlanmıştır. Duygu Envanteri-Kısa Versiyon [DE-KV] ölçeğinin Türkçe standardizasyon çalışması için orijinal çalışmanın yazarlarından gerekli izinler alınmıştır. Ardından araştırmacılar tarafından ölçek çevirisi yapılmış ve çevrilen ölçek anlam açısından orijinal form ile karşılaştırılmıştır. Bu formun nihai haline, klinik psikoloji doktora programına devam eden sekiz öğrenci ve bir öğretim üyesinden oluşan bir grup ile karar verilmiş, ardından veri toplama süreci başlamıştır. Yukarıda belirtilen ölçekler e-posta ve sosyal medya (Facebook, Instagram, Whatsapp) gibi kanallarla 387 psikoloğa ulaştırılmıştır. Araştırma kapsamında ulaşılan 387 katılımcıdan 203'ü demografik bilgi formu da dahil olmak üzere veri setinin %10'undan fazlasını doldurmadıkları için analizlere dahil edilememiştir. Veri setinin tamamını dolduran 152 katılımcı ile yalnızca demografik bilgi formu ve DE-KV ölçeğini dolduran 32 katılımcının yaş ($t(43.70) = -.95, p = .79$), psikoterapist olarak deneyim süresi ($t(39.04) = -.92, p = .75$), haftalık ortalama seans sayısı ($t(42) = 1.58, p = .43$) ve DE-KV puanları ($t(45.34) = 1.10, p = .63$) arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmış ve anlamlı bir fark bulunmamıştır. Veri setindeki ölçeklerin tamamını doldurmayan ancak DE-KV'yi doldurdukları için faktör analizine dahil edilen 32 katılımcının farklı ölçekleri doldurmadığı görülmüştür. Katılımcılardan DE-KV'yi doldurmayanlar geçerlik ve güvenilirlik analizlerinden çıkarılmıştır. Veri setinde yer alan ölçeklerden DE-KV ölçeğini dolduran 184 katılımcının verisi ile faktör analizi yapılarak ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. DE-KV ölçeğinin güvenilirlik analizi ile örtüşen, iraksak ve ayrışan geçerlik analizleri ise veri setinin tamamını dolduran 152 katılımcının verisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya başlamadan önce katılımcılardan, ölçeklerin de hazırlandığı ve katılımcılara sunulduğu Qualtrics platformu üzerinden onay alınmıştır. Katılımcılar bu platform aracılığıyla çalışmaya erişim sağlamış ve ölçekleri doldurmuşlardır. Çevrimiçi toplanan veriler SPSS 23 for Windows ve AMOS for SPSS 23 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

Analizlerin öncesinde, değişkenlerin dağılımı Skewness ve Kurtosis değerlerine ve değişkenlere ait histogramlara bakılarak incelenmiştir. Değişkenlerin Skewness ve Kurtosis değerlerinin -2 ile +2 aralığında olduğu, histogramların da normal dağılımı gösterdiği tespit edildiğinden elde edilen veri setinin normal bir dağılıma sahip olduğuna kanaat getirilmiştir.

Faktör Yapısı

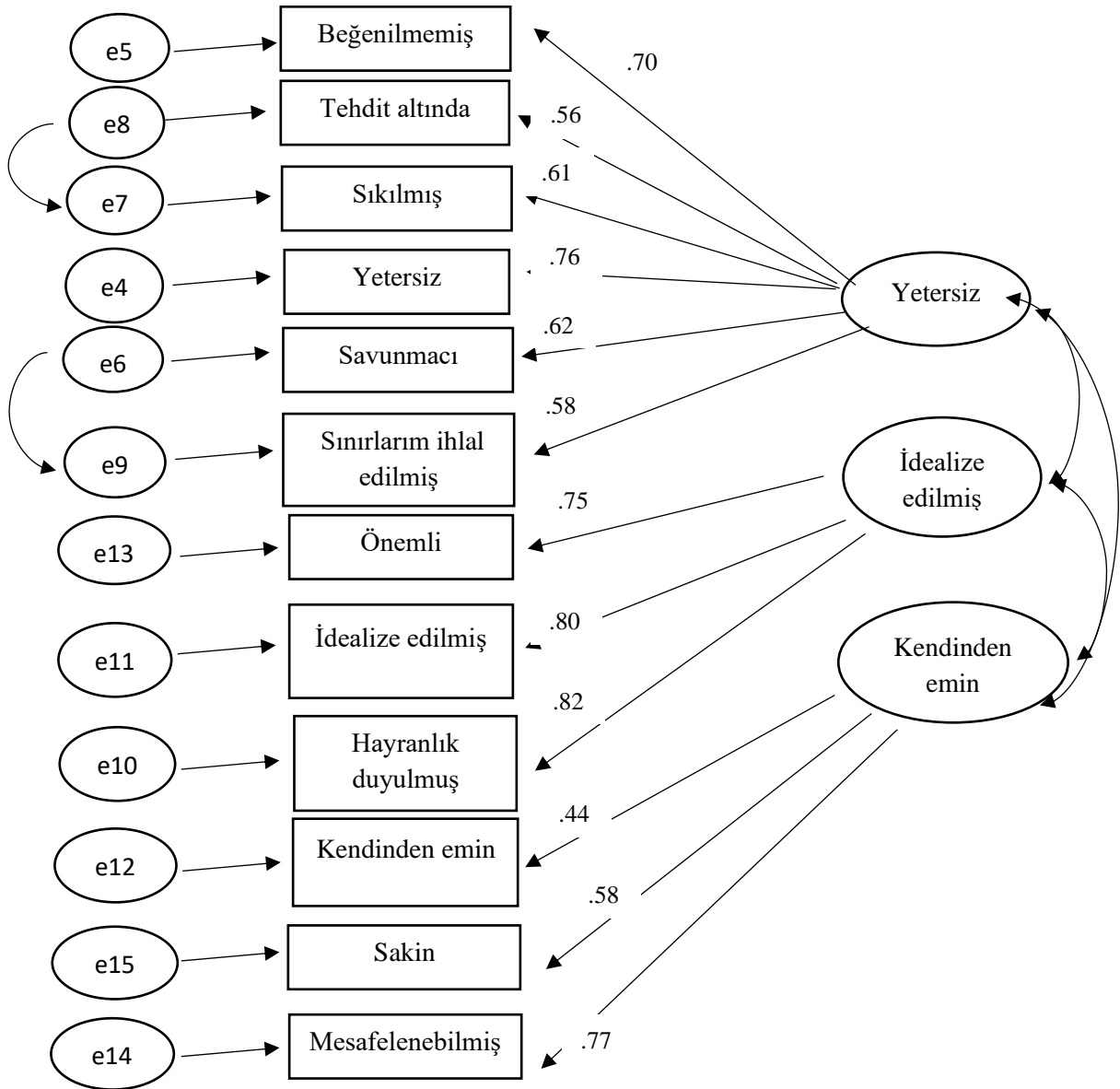
Duygu Envanteri-Kısa Versiyon [DE-KV] ölçeğinin Türkçe standardizasyonu için ilk olarak yapı geçerliğini incelemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (Confirmatory Factor Analysis). DE-KV'nin orijinal versiyonunun faktör yapısı göz önünde bulundurularak ölçeğin Türkçe versiyonu için, üç faktörlü yapıdan oluşan modelin elde edilen verilerle uyumlu olup olmadığının incelenmesi amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi [DFA] yapılmıştır. Bu analiz 184 veri ile IBM Amos programı ve Maximum Likelihood yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Modellerin uyum iyilikleri incelenirken Ki-kare uyum testi (χ^2), Ki-kare uyum testinin serbestlik derecesine oranı (χ^2/df), RMSEA, GFI, AGFI ve CFI değerlerine bakılmıştır (Meydan ve Şeşen, 2015). Model uyum indeksleri tablosuna göre, elde edilen ilk modelin uyumunun bazı parametreler temelinde kabul edilebilir düzeyde (Schermelleh-Engel ve ark., 2003) olduğu görülmüştür ($\chi^2(51) = 112.60, p < .00, \chi^2/df = 2.21, RMSEA = .08, GFI = .91, AGFI = .87, CFI = .88$). Maddelerin faktör yüklerinin *yetersizlik* faktörü için .33 ile .85, *idealize edilmiş* faktörü için .66 ile .81 ve *kendinden emin* faktörü için .25 ile .78 arasında değiştiği görülmüştür. Bu model için önerilen modifikasyon indeksleri incelenerek aynı faktörlerde olan maddelerin hata varyansları arasına, etki büyüklüğüne göre sırasıyla kovaryanslar eklenmiştir (Madde 9 ile Madde 11, Madde 3 ile Madde 5). Her modifikasyon sonrasında model yeniden analiz edilerek uyum indeksleri incelenmiştir. Bu modifikasyonlardan sonra, modelin son halinin uyum iyiliği değerlerinin istenen aralığa daha yakın olduğu ve χ^2/df oranının 2'nin altına düştüğü görülmüştür ($\chi^2(49) = 97.05, p < .00, \chi^2/df = 1.98, RMSEA = .07, GFI = .92, AGFI = .88, CFI = .91$). Bununla birlikte, yapılan modifikasyonların modelin teorik yapısıyla uyumlu olmasına dikkat edilmiş ve bu aşamadan itibaren modelde daha fazla değişiklik yapılmamasına karar verilmiştir. Elde edilen bulgular, modifikasyonlardan sonra elde edilen modelde anlamlı bir iyileşme olduğunu ve DE-KV ölçeğinin yukarıda belirtilen üç faktörlü yapısının model uyumunun kabul edilebilir düzeyde (Schermelleh-Engel ve diğerleri, 2003) olduğunu doğrulamıştır. DFA bulguları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.

DE-KV Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları (N = 184)

Model	S-B χ^2	df	p	$\Delta df(\chi^2/df)$	CFI	RMSEA	GFI	AGFI
Önerilen Model	112.60	51	.00	2.21	.88	.08	.91	.87
Modifiye Edilmiş Model	97.05	49	.00	1.98	.91	.07	.92	.88

Figür 1. DE-KV Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeli

Güvenirlilik Çalışması

DE-KV'nin Türkçe versiyonunun iç tutarlılığı için Cronbach alfa katsayısı .56 olarak bulunmuştur. Alt faktörler için ise Cronbach alfa katsayısı *yetersizlik* faktörü için .73, *idealize edilmiş* faktörü için .76, *kendinden emin* faktörü için .57 bulunmuştur. Ayrıca, DFA modeli Figür 1'de verilmiştir.

Geçerlik Çalışması

DE-KV ölçeğinin Türkçe versiyonunun geçerliği, bu ölçek ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği [RBSÖ], Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği [PANAS], Terapistler için Sessizlik Algısı Ölçeği [SPT-Q] ve Temel Kişilik Özellikleri Envanteri [BPTI] arasındaki Pearson korelasyon katsayıları hesaplanarak değerlendirilmiştir. Geçerlik sonuçlarına ilişkin korelasyon analizi sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı olmakla beraber orta derecede kuvvetli katsayılarla desteklendiği bulunmuş, ilgili sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Örtüşen Geçerlik (Convergent Validity). Analiz sonuçları, DE-KV toplam puanı ile SPT-Q toplam puanı ($r = .29, p < .00$) ve sıkıntı/olumsuzluk ($r = .23, p < .00$), endişe/sonlandırma ihtiyacı ($r = .17, p = .04$), değer atfetme ($r = .26, p < .00$) ve kendiyile alakalı ($r = .24, p < .00$) faktörlerinin pozitif yönde ve anlamlı olarak ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, DE-KV kendinden emin faktörü, benlik saygısı puanı ile pozitif yönde ve anlamlı olarak ilişkili bulunmuştur ($r = .32, p < .00$). Katılımcıların DE-KV yetersizlik faktöründen elde ettikleri puan ile negatif duygudurum ($r = .38, p < .00$) ve kendinden emin faktöründen aldıkları puan ile de pozitif duygudurum puanları ($r = .27, p < .00$) pozitif yönde ve anlamlı olarak ilişkilidir. DE-KV kendinden emin faktörünün sorumluluk ($r = .32, p < .00$), uyumluluk ($r = .17, p = .03$), gelişime açıklık ($r = .32, p < .00$) kişilik özellikleri ile, yetersizlik faktörü ise nörotisizm ($r = .26, p < .00$) ve olumsuz değerlik ($r = .32, p < .00$) özellikleri ile pozitif yönde ve anlamlı olarak ilişkili olduğu görülmüştür.

İraksak Geçerlik (Divergent Validity). Yapılan analizler sonucunda, DE-KV yetersizlik faktörü ile benlik saygısı ($r = -.38, p < .00$), pozitif duygudurum ($r = -.25, p < .00$), dışadönüklük ($r = -.27, p < .00$), sorumluluk ($r = -.21, p = .01$), uyumluluk ($r = -.24, p < .00$), gelişime açıklık ($r = -.35, p < .00$) kişilik özellikleri; idealize edilmiş faktörü ile negatif duygudurum ($r = -.17, p = .04$), SPT-Q toplam puan ($r = -.16, p = .04$), sıkıntı/olumsuzluk ($r = -.19, p = .02$) ve endişe/sonlandırma ihtiyacı ($r = -.24, p < .00$) faktörleri; kendinden emin faktörü ile negatif duygudurum ($r = -.22, p = .01$), olumsuz değerlik ($r = -.22, p = .01$) kişilik özellikleri, SPT-Q toplam puan ($r = -.26, p < .00$), sıkıntı/olumsuzluk ($r = -.33, p < .00$) ve endişe/sonlandırma ihtiyacı ($r = -.34, p < .00$) faktörleri negatif yönde ve anlamlı olarak ilişkili bulunmuştur.

Tablo 3.

DE-KV ile Değişkenler Arası Pearson Korelasyon Analizi Bulguları (N = 152)

Değişkenler	Ortalama	SS	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1. DE-KV-T	26,03	4,72	-	.58**	.70**	.45**	-.07	.00	.09	-.10	.07	-.02	.06	-.03	.11	.23**	.17*	.26**	.24**	.29**
2. DE-KV-Y	11,26	3,52		-	-.05	-.32**	-.38**	-.25**	.38**	-.27**	-.21**	-.24**	.26**	-.35**	.32**	.64**	.60**	.02	.47**	.66**
3. DE-KV-İE	5,98	2,52			-	.46**	.13	.13	-.17*	.10	.17*	.14	-.13	.17*	-.06	-.19*	-.24**	.23**	-.13	-.16*
4. DE-KV-KE	8,79	2,08				-	.32**	.27**	-.22**	.10	.32**	.17*	-.16	.32**	-.22**	-.33**	-.34**	.27**	-.08	.26**
5. RSBÖ	30,36	5,14					-	.51**	-.57**	.56**	.37**	.35**	-.40**	.68**	-.42**	-.51**	-.40**	-.03	-.44**	-.50**
6. PD	30,87	6,84						-	-.36**	.42**	.31**	.18*	-.14	.44**	-.23**	-.30**	-.28**	.10	-.18*	.28**
7. ND	20,12	7,14							-	-.47**	-.15	-.32**	.51**	-.57**	.38**	.44**	.40**	.03	.41**	.46**
8. BPTI-D	27,86	6,59								-	.17*	.36**	-.21**	.65**	-.34**	-.28**	-.20*	-.02	-.35**	-.28**
9. BPTI-S	29,03	5,55									-	.20*	-.14	.28**	-.29**	-.26**	-.19*	.14	-.18*	-.20*
10. BPTI-U	33,47	3,20										-	-.20*	.34**	-.37**	-.26**	-.13	.06	-.18*	-.20*
11. BPTI-N	24,30	6,54											-	-.34**	.45**	.23**	.16	-.05	.21**	.20*
12. BPTI-GA	20,82	3,78												-	-.40**	-.42**	-.40**	.06	-.34**	-.42**
13. BPTI-OD	9,90	2,90													-	.39**	.23**	.12	.30**	.36**
14. SPT-Q-S/O	16,69	5,98														-	.73**	-.03	.59**	.89**
15. SPT-Q-E/Sİ	24,16	6,25															-	.00	.47**	.89**
16. SPT-Q-DA	15,95	3,15																-	.14	.25**
17. SPT-Q-KA	6,38	2,12																	-	.69**
18. SPT-Q-T	63,18	13,12																		-

Not. DE-KV-T = Duygu Envanteri-Kısa Versiyon [DE-KV] Toplam Puan; DE-KV-Y = DE-KV Yetersizlik; DE-KV-İE = DE-KV İdealize Edilmiş; DE-KV-KE = DE-KV Kendinden Emin; RSBÖ = Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puan; PD = Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği [PANAS] Pozitif Duygular; ND = PANAS Negatif Duygular; BPTI-D = Temel Kişilik Özellikleri Envanteri [BPTI] Dışadönüklük; BPTI-S = BPTI Sorumluluk; BPTI-U = BPTI Uyumluluk; BPTI-N = BPTI Nörotisizm; BPTI-GA = BPTI Gelişime Açıklık; BPTI-OD = BPTI Olumsuz Değerlik; SPT-Q-S/O = Terapistler İçin Sessizlik Algısı Ölçeği [SPT-Q] Sıkıntı/Olumsuzluk; SPT-Q-E/Sİ = SPT-Q Endişe/Sonlandırma İhtiyacı; SPT-Q-DA = SPT-Q Değer Atfetme; SPT-Q-KA = SPT-Q Kendiyle Alakalı, SPT-Q-T = SPT-Q Toplam

Ayrışan Geçerlik (Discriminant Validity). Ayrışan geçerlik çalışmasında, ölçeğin kavramsal olarak farklı olması beklenen ölçümlerle anlamlı ilişki vermemesi beklenmektedir. Elde edilen bulgular, DE-KV toplam puanı ile benlik saygısı ($r = -.08, p = .35$), *pozitif duygudurum* ($r = .00, p = .99$), *negatif duygudurum* ($r = .04, p = .25$), *dışadönüklük* ($r = -.10, p = .21$), *sorumluluk* ($r = .07, p = .37$), *uyumluluk* ($r = -.02, p = .77$), *nörotisizm* ($r = .06, p = .50$), *gelişime açıklık* ($r = -.03, p = .75$) ve *olumsuz değerlik* ($r = .11, p = .18$) kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Ayrıca DE-KV *yetersizlik* faktörü ile SPT-Q *değer atfetme* faktörü ($r = .02, p = .79$); DE-KV *idealize edilmiş* faktörü ile benlik saygısı ($r = .13, p = .12$), *pozitif duygudurum* ($r = .13, p = .12$), *dışadönüklük* ($r = .13, p = .20$), *uyumluluk* ($r = .14, p = .08$), *nörotisizm* ($r = -.13, p = .12$), *olumsuz değerlik* ($r = -.06, p = .43$) kişilik özellikleri ve SPT-Q *kendiyle alakalı* faktörü ($r = -.13, p = .10$); DE-KV *kendinden emin* faktörü ile *dışadönüklük* ($r = .10, p = .21$), *nörotisizm* ($r = -.16, p = .05$) kişilik özellikleri ve SPT-Q *kendiyle alakalı* faktörü ($r = -.08, p = .35$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tartışma

Bu çalışmada, terapistlerin seans sırasındaki karşı aktarımlarını değerlendirmek için kullanılan Duygu Envanteri-Kısa Versiyon [DE-KV] ölçeğinin Türk örneklemedeki psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, Türkçeye çevrilen ölçeğin öncelikle faktör yapısı incelenmiş, güvenilirlik ve geçerlik analizleri yapılmıştır. Bulgulara göre DE-KV ölçeğinin maddeleri orijinal ölçek ile benzer şekilde *yetersiz*, *idealize edilmiş* ve *kendinden emin* olmak üzere üç faktörlü bir yapı göstermektedir. DE-KV ölçeğinin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı orta düzeyde (.56) bulunmuştur. Cronbach alfa değeri için literatürde yaygın olarak kabul edilen alt sınır .70 olsa da (Nunnally, 1978), bu konuda çeşitli görüşler bulunmaktadır. Örneğin Moss ve diğerleri (1998) .60 düzeyinin kabul edilebilir olduğunu belirtmiş, Athanasiou ve Mavrikaki (2014) ise Cronbach alfa değerinin bir ölçeğin kullanılma kriteri olarak sınırlı düzeyde bilgi verdiğini ifade etmiştir. Mevcut çalışmaya bu açıdan bakıldığında ise çalışmanın, doğası gereği soyut ve zengin bir kavram olan karşı aktarım çerçevesinde yapılması sebebiyle orta düzeyde güvenilirlik katsayısının bu çalışma kapsamında kabul edilebilir şekilde değerlendirilebileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte DE-KV ve alt ölçeklerinin güvenilirlik katsayıları ile faktör yüklerine ilişkin sınırlılıklar da tartışılmıştır.

DE-KV ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelendiği orijinal çalışmada (Breivik ve diğerleri, 2020), Madde 5 (*sıklımsız*) fazlalık varyansı (residual variance) değerinin düşük olması, Madde 3 (*tehdit altında*) ise düşük varyans değerine sahip olması sebebiyle ölçekten çıkarılmış ve analize 10 madde ile devam edilmiştir (Breivik ve diğerleri, 2020). Mevcut

çalışmada ise bu tarz bir bulguya rastlanmadığından ölçeği oluşturan 12 maddenin tümü yürütülen analizlere dâhil edilmiştir.

Orijinal çalışmadaki bulgulara benzer olarak, *yetersiz* faktörü Madde 1 (*beğenilmemiş*), Madde 7 (*yetersiz*), Madde 9 (*savunmacı*) ve Madde 11 (*sınırlarım ihlal edilmiş*) maddelerini içermiştir. Ek olarak, orijinal çalışmada ölçekten çıkarılan Madde 3 (*tehdit altında*) ve Madde 5 (*sıkılmış*) de bu faktör altında toplanmıştır. Stres kaynağını değerlendirme konusunda bireysel farklılıkları inceleyen bir literatür taraması çalışmasına göre (Kilby ve diğerleri, 2018), düşük nörotisizme sahip bireylerin, stres kaynağına daha düşük düzeyde bir tehdit atfettikleri görülmüştür. Bu bakımdan, *tehdit altında* maddesinin bu faktör altında yer almasının, *yetersiz* faktörünün *nörotisizm* ve *olumsuz değerlik* kişilik özellikleri ile pozitif yönde ve anlamlı olarak ilişkili bulunması ile bağlantılı olabileceği düşünülmüştür. Ayrıca orijinal çalışmada *sıkılmış* maddesi ve ölçeğin faktör yapısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmazken mevcut çalışmada *sıkılmış* maddesi .61 faktör yüküyle *yetersiz* faktörü altında yer almıştır. Bu durumun olası sebepleri düşünüldüğünde “sıkıntı” kavramının Türk kültüründeki çağrışımları ve kelimenin gündelik hayatta geniş bir kullanım alanının oluşu dikkat çekici bulunmuştur. Türkçede “kavranması, kavramsallaştırılması oldukça zor, o ölçüde de dile gelmez bir yaşantı” (Kayaalp, 2004) anlamına gelen sıkıntı kavramının, Lacan’ın *angoisse* kavramının karşılığı olarak kullanılabilmesi öne sürülmüştür (Hekimoğlu ve Bilik, 2020). Lacan’ın *angoisse* kavramı ile, bebeğin annenin arzusundan ayrışamama kaygısı ve anneye olan arzusun bastırılmasındaki yetersizlik gibi temalara göndermede bulunduğu düşünüldüğünde terapistin seans esnasında *sıkılmış* hissetmesinin *yetersizlik* duygusu ile ilişkisine ve bu durumun karşı aktarım düzleminde işleyişine dair daha açık bir kavrayışa ulaşmak mümkün görünmektedir. Diğer bir deyişle terapistin yaşadığı *angoisse*, *yetersizlik* duygusu altında terapistin bir özne olarak kendi eksiğiyle olan ilişkisine işaret etmektedir. Bu bağlamda, *angoisse* ile ilişkilendirilen *sıkılmış* hissi, terapistin öznelliğinden ortaya çıkarak terapi sürecine dahil olduğu için karşı aktarım söz konusu olmaktadır. Ayrıca *yetersiz* faktörü, standardizasyon çalışması yapılan orijinal ölçeğin incelendiği çalışmaya ek olarak birçok çalışmada tespit edilmiş bir faktör olduğundan (Breivik ve diğerleri, 2020; Dahl ve diğerleri, 2012; Lindqvist ve diğerleri, 2016; Rossberg ve diğerleri, 2003), bu faktörün mevcut kültürel bağlamda ve popülasyondaki geçerliğini tespit etmek bu çalışmanın literatüre sunduğu katkılardan biridir. Bu bakımdan, DE-KV *yetersizlik* faktörünün negatif duygudurum, nörotisizm ve olumsuz değerlik kişilik özellikleri ile pozitif yönde ve anlamlı; benlik saygısı, pozitif duygudurum, dışadönüklük, sorumluluk, uyumluluk ve gelişime açıklık kişilik özellikleri ile ise negatif yönde ve anlamlı olarak ilişkili bulunması faktörün farklı bir bağlamdaki yapı geçerliğini göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

İdealize edilmiş faktörü altında, ölçeğin orijinali ile benzer olarak Madde 2 (*önemli*), Madde 4 (*idealize edilmiş*) ve Madde 8 (*hayranlık duyulmuş*) maddeleri yer almıştır. DE-KV ölçeğinin incelendiği orijinal çalışma haricinde, *idealize edilmiş* faktörü önceki çalışmalarda tespit edilmemiştir. Bu nedenle karşı aktarımın henüz niceliksel olarak pek araştırılmamış bir boyutuna dair zemin sunması bakımından, *idealize edilmiş* faktörünün mevcut çalışmada doğrulanmasının literatüre önemli bir katkı sunduğu düşünülmektedir. Bunun yanında, faktör yapısının geçerliğini test etmek amacıyla yapılan analizlerde, *idealize edilmiş* faktörünün negatif duygudurum ve terapistlerin seans esnasındaki sessizlik algılarını ölçen SPT-Q ölçeğindeki sıkıntı/olumsuzluk ile endişe/sonlandırma ihtiyacı faktörleriyle negatif yönde ve anlamlı olarak ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu çerçevede, terapistlerin idealize edilmiş hissetmelerini Lacan'ın duyguların her zaman karşılıklı oluşuna dair yaptığı vurgu doğrultusunda düşünmek, karşı aktarıma dair önemli tartışma zeminleri sunabilir (Fink, 2002). Bu bakımdan Lacan, her ne kadar duyguların imgesel niteliğini belirtmiş olsa da analitik süreçte terapistte açığa çıkan duyguların terapist-hasta arasındaki simgesel ilişkilene biçimini yorumlamak açısından önemli bir kaynak sunduğunu ifade etmiştir (Fink, 2002). Terapistte ortaya çıkan *idealize edilmişlik* hissi, bu bağlamda, hastanın terapistte olan aktarımı hakkında bilgi sunmakla birlikte, hastanın terapisti yerleştirdiği konumla terapistin imgesel bir özdeşleşme kurduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla, terapist hastanın onu yerleştirdiği bu konumu üstlenerek hasta ile olan ilişkisinde *bildiği varsayılan özne* pozisyonunda bulunarak terapi sürecine *ego* olarak dahil olmaktadır. Bu kapsamda, *idealize edilmiş* faktörünün mevcut ölçek çalışmasında psikometrik bakımdan yeterli bulgular vermiş olmasına dayanarak hem DE-KV ölçeğinin hem de *idealize edilmiş* faktör yapısının farklı klinik bağlamlarda kullanılabilmesi ve terapistlerin karşı aktarım süreçlerine dair bilgi sunabileceği düşünülmektedir.

Son faktör yapısı kapsamında, Madde 10 (*sakin*) ve Madde 12 (*mesafelenebilmiş*) sırasıyla .58 ve .77 faktör yükü ile *kendinden emin* faktörü altında toplanmıştır. Madde 6'nın (*kendinden emin*) .50 faktör yükü ile *idealize edilmiş* faktörü altında, .44 faktör yükü ile *kendinden emin* faktörü altında yer aldığı görülmüştür. Analiz, orijinal çalışmadaki faktör yapısı gözetilip Madde 6 (*kendinden emin*) *kendinden emin* faktörüne dâhil edilerek yürütülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin üçlü faktör yapısının model uyumunun kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir. Ek olarak, *kendinden emin* faktörü pozitif duygudurum ve benlik saygısına ek olarak sorumluluk, uyumluluk, gelişime açıklık kişilik özellikleri ile pozitif yönde ve anlamlı; negatif duygudurum ve olumsuz değerlik kişilik özellikleri ile ise negatif yönde ve anlamlı yönde ilişkili bulunmuştur. Bu bakımdan, mevcut çalışmada DE-KV ölçeğinde yer alan *kendinden emin* faktörünün geçerliği desteklenmiştir.

Kendinden emin faktörü, terapistlerin karşı aktarım süreçlerini inceleyen geçmiş çalışmalarda da yer almaktadır (Dahl ve diğerleri, 2012; Rossberg ve diğerleri, 2003; Ulberg ve diğerleri, 2013). Ayrıca, terapistlerin kendinden emin hissetme düzeylerinin deneyim ve süpervizyon süresi ile doğru orantılı olarak arttığı görülmüştür (Ulberg ve diğerleri, 2013). Bu bakımdan mevcut çalışmanın, terapistlerin seanslarda *kendinden emin* hissediyor olmasının hem analitik süreç ve süpervizyon süreçleri bağlamında, hem de aktarım-karşı aktarım dinamiği bakımından nasıl bir işlevi olduğunun incelenmesine katkı sunabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın literatüre sunabileceği katkıların yanında, yöntem bakımından ve elde edilen bulgular yönünden yetersiz kalmış olduğu bazı yönlerin bulunduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda ele alınması gereken noktalardan biri, araştırmada geçerlilik ve güvenilirlik analizi yürütülen DE-KV ölçeğinin geliştirildiği orijinal çalışmada bulunan bazı madde faktör yüklerinin ve alt-ölçek alfa değerlerinin mevcut çalışmadaki sonuçlara kıyasla daha yüksek olmasıdır. Örneğin mevcut çalışmada *kendinden emin* maddesi .44 ile *kendinden emin* faktörü altında yer almış ve bu faktörün alfa değeri .57 olarak bulunmuştur. Orijinal çalışmada ise *kendinden emin* maddesinin faktör yükü .72 olarak hesaplanmış, faktörün geçerliliğini gösteren Omega değerinin ise terapi sürecinin sonunda .79 olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun olası sebeplerinden birinin, orijinal çalışmanın örnekleme 2425 kişilik homojen bir katılımcı grubundan (Norwegian Network of Personality Disorders'ta kişilik patolojisi gösteren hastalarla çalışan terapistler) oluşurken, mevcut çalışmanın örnekleminin çeşitli psikoterapi ekollerini uygulayan 184 terapistten oluşması olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, *kendinden emin* maddesinin faktör yükünün ve bu faktörün geçerlilik değerinin bu çalışmada görece düşük bulunması, çalışmanın yürütüldüğü Türk kültüründe “kendinden emin” ifadesinin farklı bir yere sahip olması ile ilişkili olabilir. *Kendinden emin* maddesinin faktör yükünün *idealize edilmiş* faktörü altında daha yüksek bulunması da bu kapsamda ele alınırsa, gelecekteki çalışmaların terapistlerin seanslarda “kendinden emin” hissetmeleri ile kendilerini “idealize edilmiş” olarak deneyimlemeleri arasındaki ilişkiyi incelemesinin verimli sonuçlar ortaya çıkarabileceği öngörülmektedir.

Mevcut çalışmanın sınırlılıklarından bir diğeri, çalışmanın incelediği değişkenlerden olan terapistlerin sessizlik algısı ile ilgilidir. Bu bağlamda, terapistlere seans esnasında hissettikleri duyguların sorulduğu DE-KV ölçeğinde, terapistlerden duygularını sessizliğin belirgin olduğu bir seansı düşünerek işaretlemeleri istenmiştir. Karşı aktarımın çeşitli bilinçdışı süreçlerle bağlantılı olarak birçok farklı yolla açığa çıkabileceği düşünülmüş, mevcut çalışmada karşı aktarım faktörlerinin terapistlerin sadece sessizliğe ilişkin olarak belirttikleri duygudurumları temelinde ölçülmesinin bir sınırlılık oluşturabileceği ihtimali değerlendirilmiştir. Terapistlerin seanslardaki sessizlik algısı ile karşı aktarımları arasındaki

ilişkiyi inceleyen bir araştırmada, terapistlerin sessizliği algılama biçimlerini içeren dört faktör (SPQ-T: *sıkıntı/olumsuzluk, endişe/sonlandırma ihtiyacı, değer atfetme ve kendiyle alakalı*) ile karşı aktarım faktörleri (Karşı Aktarım Ölçeği: *yetersiz/kopuk, aşırı bağlı/korumacı, düşmanca/kötü muamele edilen, erotik/cinsel çekim, boğulmuş, endişeli/korkutucu ve özel*) arasındaki ilişkiler anlamlı bulunmuştur (Betan ve diğerleri, 2005; Kurtuluş, 2018). Terapistlerin seans sırasındaki sessizlik algıları ile karşı aktarımın farklı faktör yapılarının ilişkili bulunmuş olması, elde edilen verilerin Duygu Envanteri-Kısa Versiyon ölçeğinin psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi bakımından yeterli olduğunu ve karşı aktarım seanslardaki sessizlik bağlamında ölçmenin ölçeğin kapsam geçerliği bakımından bir sorun oluşturmadığını düşündürmüştür.

Araştırmanın sınırlılığı olarak ele alınabilecek bir diğer konu çalışmanın örneklemini oluşturan kadın katılımcı oranının erkek katılımcıların oranına göre oldukça yüksek olmasıdır. Öte yandan, gerek mevcut çalışmada standardizasyonu yapılan karşı aktarım ölçeğinin geliştirildiği çalışmalar gerekse Türk popülasyonundaki terapistlerle yürütülen araştırmalar incelendiğinde, bu çalışmayla benzer şekilde kadın katılımcı oranının çok daha yüksek olduğu görülmüştür (Breivik ve diğerleri, 2020; Kurtuluş, 2018). Ayrıca literatürdeki çalışmaların örnekleme sıklıkla yüz ve üzeri katılımcı sayısından oluşmakta ve cinsiyet dağılımının eşit olmadığı görülmektedir. Bu bakımdan, mevcut çalışmadaki örneklemin popülasyonu temsil edici olduğu düşünülmeyle birlikte, gelecekteki çalışmaların daha fazla katılımcı ile yürütülmesi ve cinsiyet dağılımının göz önünde bulundurulması daha genellenebilir sonuçlara ulaşılması bakımından önemli görülmektedir.

Bu çalışmanın sınırlılıklarından bir diğeri karşı aktarımın bilinçdışı işleyişi ve yapısı ile ilgilidir. Psikanalitik kurama göre, aktarım ve karşı aktarım süreçleri öznenin ilişkilene biçimine dair örüntülerin hasta-terapist ilişkisinde bilinçdışı olarak tekrarlanması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan bilinçdışı, Lacan'ın *simgesel* olarak tarif ettiği dilin ve söylemin alanında kendisini gösterir. Bu bakış açısına göre düşünüldüğünde, terapistlerin bilinç düzeyinde hissettikleri duygular ve bunları adlandırma veya anlamlandırma biçimleri, Lacan'ın *imgesel* kavramıyla betimlediği egolar arası özdeşleşmeye dayanan alan ile simgesel alanın kesişiminde yer almaktadır. Dolayısıyla, terapistin hastayla olan ilişkisindeki duygularını tespit etmekle yetinmesi, aktarım-karşı aktarım dinamiğinin bilinçdışı işleyişini anlamak ve yorumlamak bakımından yetersiz kalacaktır.

Sonuç olarak, duyguların terapist-hasta ilişkisindeki simgesel yönünün, hastanın terapistte olan aktarımında onu yerleştirdiği *Başka* konumunun niteliğini yorumlamak açısından dikkate alınması önemlidir (Fink, 2002). Terapistin duygularını ifade edip anlamlandırması her ne kadar bilinç düzeyinde olsa da terapistin bu anlamdaki farkındalığı

ona bilinçdışını çalışmak için bir materyal sunacaktır. Dolayısıyla, bilinçdışını çalışan terapist karşı aktarımını, diğer bir deyişle direncini ele alabilecektir. Terapistin direncini çalışması psikoterapi sürecinin etkililiğine ve işleyişine olumlu katkı sağlayacaktır. Bu nedenle DE-KV ölçeğinin kapsamı terapistlerin karşı aktarım süreçlerinin bilinç düzeyindeki yansımaları veya bu sürecin imgesel yönü ile sınırlı olsa bile aktarım-karşı aktarım dinamiğini yorumlamak açısından önemli bir kaynak sunmaktadır. Bununla birlikte DE-KV ölçeği terapistin karşı aktarımının fark edilip ele alınması açısından süpervizyon kapsamında da kullanışlı bir araç olacaktır. Bu aracın kapsamını genişletmek için karşı aktarım sürecine dair niteliksel araştırmaların yapılması ve bu sürecin terapistlerin söyleminde nasıl ortaya çıktığının incelenmesi önemli görünmektedir. Bunun yanında, karşı aktarımın farklı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi, niceliksel araştırmalarla niteliksel araştırma pratikleri arasındaki etkileşimlerin artması ve bulguların aktarıma dair teorik zemin ekseninde yorumlanması, aktarım-karşı aktarım dinamiğine dair daha kapsamlı ve farklı kaynaklarla beslenen bir bilginin açığa çıkmasına imkân sağlayacaktır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Tüm yazarlar eşit olarak katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazarlar çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek Beyanı:

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Onayı:

Bu çalışma, Orta Doğu Teknik Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu onayı ile gerçekleştirilmiştir.

(14.04.2021 tarihli 151-ODTU-2021 numaralı karar)

Kaynakça

- Athanasiou, K., & Mavrikaki, E. (2013). Conceptual inventory of natural selection as a tool for measuring Greek University students' evolution knowledge: Differences between novice and advanced students. *International Journal of Science Education*, 36(8), 1262-1285. <https://doi.org/10.1080/09500693.2013.856529>
- Bassols, M. (2014). The paradoxes of transference. *LC Express*, 2(8), 1-14.
- Betan, E., Heim, A. K., Zittel Conklin, C. ve Westen, D. (2005). Countertransference phenomena and personality pathology in clinical practice: an empirical investigation. *American Journal of Psychiatry*, 162(5), 890-898. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.162.5.890>.
- Brevik, R., Wilberg, T., Evensen, J., Røssberg, J. I., Dahl, H. S. J. ve Pedersen, G. (2020). Countertransference feelings and personality disorders: a psychometric evaluation of a brief version of the Feeling Word Checklist (FWC-BV). *BioMed Central Psychiatry*, 20(1), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s12888-020-02556-6>.
- Bryant, F. B. ve Yarnold, P. R. (1995). Principal-components analysis and exploratory and confirmatory factor analysis. İçinde L. G. Grimm ve P. R. Yarnold (Edl.), *Reading and understanding multivariate statistics* (ss. 99–136). Washington, DC: American Psychological Association.
- Colli, A., Tanzilli, A., Dimaggio, G. ve Lingardi, V. (2014). Patient personality and therapist response: An empirical investigation. *American Journal of Psychiatry*, 171(1), 102-108. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.2013.13020224>.
- Cutler, R. L. (1958). Countertransference effects in psychotherapy. *Journal of Consulting Psychology*, 22(5), 349-356. <https://doi.org/10.1037/h0044815>.
- Çuhadaroglu F. (1986). *Adolesanlarda benlik saygısı* [Yayımlanmamış uzmanlık tezi]. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Bölümü, Ankara.
- Dahl, H. J., Røssberg, J. I., Bøgwald, K. P., Gabbard, G. O. ve Høglend, P. A. (2012). Countertransference feelings in one year of individual therapy: An evaluation of the factor structure in the feeling word checklist-58. *Psychotherapy Research*, 22(1), 12-25. <https://doi.org/10.1080/10503307.2011.622312>.
- Evans, D. (1996). *An introductory dictionary of Lacanian psychoanalysis*. Routledge.
- Fink, B. (2002). *Lacan to the letter: Reading Ecrits closely*. University of Minnesota Press.
- Freud, S. (2000). The psychotherapy of hysteria. İçinde I. Smith (Ed.), *Freud- complete works*. (1895). Erişim adresi: https://www.valas.fr/IMG/pdf/Freud_Complete_Works.pdf.
- Freud, S. (2000). Five lectures on psychoanalysis. İçinde I. Smith (Ed.), *Freud- complete works*. (1910). Erişim adresi: https://www.valas.fr/IMG/pdf/Freud_Complete_Works.pdf.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu durum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması (Positive and negative affect schedule: A study of validity and reliability). *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(46), 19–28.
- Gençöz, T. ve Öncül, Ö. (2012). Examination of personality characteristics in a Turkish sample: Development of basic personality traits inventory. *The Journal of General Psychology*, 139(3), 194-216. <https://doi.org/10.1080/00221309.2012.686932>
- Gençöz, T. ve Özbek-Şimşek, D. (2020). Psikanalitik psikoterapiler. İçinde M. Eskin, Ç. G. Dereboy, N. Karancı (Edl.), *Klinik Psikoloji: Bilim ve Uygulama* (1. Baskı) (ss. 379- 408). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Heimann, P. (1950). On countertransference. *International Journal of Psychoanalysis*, 31, 81-84.

- Hekimoğlu, E. C. ve Bilik, M. Z. (2020). Freud'dan Lacan'a kaygı. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 7(3), 336-367. <https://doi.org/10.31682/ayna.761464>
- Holmqvist, R. (2001). Patterns of consistency and deviation in therapists' countertransference feelings. *Journal of Psychotherapy Practice and Research*, 10(2), 104-116.
- Kayaalp, L. (2004). Sıkıntı. *Psikanaliz Yazıları*, 9(2), 87-94.
- Kilby, C. J., Sherman, K. A. ve Wuthrich, V. (2018). Towards understanding interindividual differences in stressor appraisals: A systematic review. *Personality and Individual Differences*, 135, 92-100. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.07.001>
- Kurtuluş, E. E. (2018). *Therapists' perception of silence during psychotherapy sessions* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Lacan, J. (2020). *The object relation: The seminar of Jacques Lacan. Book IV* (A. Price, Çev.). Cambridge, UK: Polity Press. (1956-1957).
- Lacan, J. (2002). *Ecrits: A selection* (B. Fink, Çev.). New York: W. W. Norton & Company. (1966).
- Lacan, J. (2013). *Psikanalizin dört temel kavramı: Seminer 11* (N. Erdem, Çev.) (J. A. Miller, Ed.). İstanbul: Metis Yayınları. (1964).
- Lindqvist, K., Falkenström, F., Sandell, R., Holmqvist, R., Ekeblad, A. ve Thorén, A. (2016). Multilevel exploratory factor analysis of the feeling word checklist-24. *Assessment*, 24(7), 907-918. <https://doi.org/10.1177/10731911166632336>
- Meydan, C. H. ve Şeşen, H. (2015). Yapısal eşitlik modellemesine giriş. İçinde *Yapısal Eşitlik Modellemesi Amos Uygulamaları* (2. Baskı) (ss. 5-45). Ankara: Detay Anatolia Akademik Yayıncılık.
- Moss, S., Prosser, H., Costello, H., Simpson, N., Patel, P., Rowe, S., Turner, S., & Hatton C. (1998). Reliability and validity of the PAS-ADD. Checklist for detecting psychiatric disorders in adults with intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research*, 42(2), 173 -183.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Rosenberg, M. (1965). Rosenberg self-esteem scale (RSE). *Acceptance and Commitment Therapy. Measures Package*, 61(52), 18.
- Rössberg, J. I., Hoffart, A. ve Friis, S. (2003). Psychiatric staff members' emotional reactions toward patients. A psychometric evaluation of an extended version of the Feeling Word Checklist (FWC-58). *Nordic Journal of Psychiatry*, 57(1), 45-53. <https://doi.org/10.1080/08039480310000257>
- Schermelleh-Engel, K., Mossbrugger, H. ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Tanzilli, A., Lingardi, V. ve Hilsenroth, M. (2018). Patient SWAP-200 personality dimensions and FFM traits: Do they predict therapist responses? *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 9(3), 250-262. <https://doi.org/10.1037/per0000260>
- Ulberg, R., Nærdal, T. B., Olsen, J. E. ve Eide, T. K. (2013). Countertransference feelings when treating teenagers: A psychometric evaluation of the Feeling Word Checklist-24. *American Journal of Psychotherapy*, 67(4), 347-359. <https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.2013.67.4.347>

Watson, D., Clark, L. A. ve Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: the PANAS scales. *Journal of personality and social psychology*, 54(6), 1063-1070. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.54.6.1063>

Whyte, C.R., Constantopoulos, C. ve Bevans, H.G. (1982). Types of countertransference identified by Q-analysis. *British Journal of Medical Psychology*, 55(2), 187-201. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8341.1982.tb01497.x>

Turkish Standardization of Feeling Word Checklist-Brief Version [FWC-BV]: A Quantitative Examination of Countertransference

Summary

According to the psychoanalytic perspective, transference emerges from the repetition of patients' relational patterns and affects in the relationship with the therapist (Freud, 1910/2000b). By emphasizing the unconscious structure of transference, Lacan argues that transference occurs through how the subject is formed concerning the desire of the Other, object a, and lack in mother (Bassols, 2014; Lacan, 1964/2013). Even though it has imaginary and real aspects, Lacan claims that transference fundamentally needs to be interpreted in its symbolic aspect, which refers to the subject's relation to the Other (the big Other) (Fink, 2002). Countertransference, on the other hand, refers to the unconscious conflicts, affects, and attitudes of therapists in terms of their relationship with patients. According to Freud (1910/2000b), countertransference could hinder the psychotherapy process, so its effects need to be prevented as much as possible. Some post-Freudian analysts such as Klein and Heimann argue that the countertransference feelings of the therapists could also be useful as they include information about the patient (Heimann, 1950). Similarly, it has been suggested that countertransference implies valuable material concerning the quality of the relationship between therapist and client (Dahl et al., 2012). Although Lacan emphasizes the therapist's necessity to eliminate countertransference effects, he also puts forward that countertransference could be informative about how the patient situates the therapist in relation to the symbolic axis. (Fink, 2002).

There are studies in the literature that aimed to examine the countertransference feelings of therapists. In the first study, which investigated countertransference feelings, the Feeling Word Checklist [FWC] was used as an assessment tool (Whyte, 1982). Then, several other researchers used different versions of FWC with varying numbers of items and factors (Dahl et al., 2012; Holmqvist, 2001; Lindqvist et al., 2016; Rossberg et al., 2003). Last of them were Breivik and colleagues (2020) who formed the Feeling Word Checklist-Brief Version [FWC-BV], composed of 12 items and three factors which are conceptualized as inadequate, idealized, and confident. The scale and factors were found to be psychometrically satisfactory and theoretically sensible. Considering the statistical acceptability of these versions, various studies on the assessment of countertransference feelings showed valid and reliable psychometrics (Betan et al., 2005; Colli et al., 2014; Tanzilli et al., 2018).

Transference-countertransference dynamic is an important aspect of psychoanalytic practice. In the literature on this issue, some studies which use self-report measures offered

fruitful results and insights. Therefore, the current study aimed to conduct Turkish standardization of the Feeling Word Checklist-Brief Version [FWC-BV]. The sample of the study was composed of 184 psychologists using different therapeutic approaches, and 152 of them completed the whole data set. The participants were reached via e-mail and various social media platforms. They participated in the study through Qualtrics and provided consent for participation.

The confirmatory factor analyses showed that the Turkish version of Feeling Word Checklist-Brief Version [FWC-BV] had a three-factor structure consistent with the original version. The reliability coefficient of the scale was found to be .56. Cronbach's alpha values were found as .73 for inadequate, .76 for idealized, and .57 for confident sub-factors. Besides, convergent, divergent, and discriminant validity analyses indicated that the scale had sufficient validity. Thus, it is suggested that the Feeling Word Checklist-Brief Version [FWC-BV] has psychometrically good qualities.

The current study contributed to the psychoanalytic literature by providing standardization of the FWC-BV in a Turkish sample. However, it is important to note that this study had limitations. The scale utilized the assessment of conscious manifestations of countertransference although countertransference has been proposed to operate mainly at the unconscious level. However, as stated in the literature, the imaginary aspect of countertransference could also be informative to interpret the unconscious or symbolic dimension of the process. Therefore, this study could lead to fruitful studies and discussions if it is elaborated by future qualitative research examining countertransference based on the discourses of therapists. Also, different quantitative studies investigating relations between countertransference and some other variables could be valuable regarding the psychoanalytic theory.